

Märts ei toonudki seekord kevadet kaasa

Autor

Ain Kallis

Luiged 25. märtsil Ilmatsalu paisjärvel - tol päeval muutis ilmataat mitmel pool Eestis maa uuesti valgeks, tõsi küll enamasti vaid üheks päevaks.

Läbi sai teatri-, paastu- ja hea teeninduse kuu. Viimasest on eriti kahju. Kahju on ka sellest, et esimene ametlik kevadkuu tõi Eestisse vaid varakevade, see tähendab aja lume sulamisest kuni ajani, mil ööpäeva keskmine temperatuur jääb püsivalt üle +5 kraadi (vegetatsiooniperioodi ja klimatoloogilise kevade algus).

Õieti polnud märtsis vist ainsatki päriskevade kriteeriumile vastavat ilma. Ometi arvutati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis riigi keskmiseks õhusoojaks -20,4 kraadi, mis on tavalisest ligi kolm kraadi kõrgem näit.

Märtsi esimesel kümmepäevakul püsis normaalne talvine ilm - maa oli lume all, taevas tuiskas, teed olid libedad.

Kagu- ja Ida-Eestis mõõdeti paaril varahommikul isegi pakaselähedasi kraade - Võrus 19,6 ja Jõgeval - 18,1. Võrrelge - meie külmapoolusel Jõgeval on kauges 1942. aasta märtsis mõõdetud isegi 34 külmakraadi!

Ülejäänud kaks kolmandikku kuust olid juba märksa soojemad. Kuu keskel sadanud vihm tegi põllud kohati päris paljaks.

Uuesti sai ilmataat kätte, see tähendab maa, valgeks ööl vastu 25. kuupäeva. Enamikule Eestist vaid päevaks. Eelviimane märtsi päev oli Peipsi kaldal juba kevade moodi - Mustvees mõõdeti pärastlõunal kuu maksimumiks 12,8 kraadi.

Kogu kuu lõikes püsis too kant aga väga jahe (Jõhvi -1,3, Mustvee - 0,9 kraadi), Hiiumaa rannik oli terve kraadi jagu soojem.

Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi (EMHI) ilmajaamade andmeil kadus lumi saartelt juba kuu keskel. Pärnumaa tänavune väga paks lumekiht läks teatripäeval (27. märts - toim.) ja kõige hiljem, kuu viimasel päeval, kadus lumi Kirde-Eestist.

Et sel talvel oli lumekraami keskmiselt, siis polnud ka erilist suurvett maid uputamas. Isegi Soomaal püsis veetase 70 sentimeetrit allpool kriitilist nivood. Mis sa teed - juba paar aastat pole maa palju vett saanud, ei suvel ega talvel.

Kui paastukuu lume, lörtsi ja vihma kogused said kokku rehkendatud, selgus, et sademeid tuli normist ehk pikaajalisest keskmisest siiski enam: 48 millimeetrit tavapärase 28 asemel. Kahekordse portsu taevast vett sai seekord Türi (64 millimeetrit), poole vähem sadas Hiiumaal.

Päikest võis näha rohkem kui pooltel päevadel, Tartus ühtekokku 104 tundi. Võrdluseks: mullu näitas päike end 90 tundi, 1988. aastal aga vaid 41 tundi. Eriti palju oleksid potentsiaalsed päevitajad ultraviolettkiirgust saanud 12. märtsil, korjusepäeval. Pea poole andis juurde puhtalt lumelt peegelduv kiirgus.

Aastate eest

1904. aasta paastukuu oli Tartus külm (-25,4 kraadi) ja kuiv (sademeid 10 mm). Lumi oli maas ja Emajõgi oli jääs kuu lõpuni.

Postimehele kirjutati

Tartust: Kevade tuleku kuulutajad kuldnokad ehk mustad rästad on meie juurde jõudnud. Juba kuulduv nende röömust vilistamist mitmel pool. Suurt vett jõel ei ole veel olnud.

Nõost: Teed on mitmes kohas nii auklikud, et koormamehed enam kuidagi moodi edasi ei pääse. Riia maanteel versta kümme linnast on augud nii suured, et kui koorma ümber ajad, siis ka sinna jäta, kui kuskilt abi ei saa.

1954. aasta märts oli Tartus pea sama soe kui tänavu (- 0,6 kraadi), sademeid aga vähem (20 mm).

Edasist sai lugeda: Kihnu saarel olid ülemnõukogu valimised. «Varem ei olnud ega saanudki meil olla säärast röömupäeva,» ütles vana kalur Johan Vesiku, pilutades oma tarku, lõbusaid silmi ja hakates ümisema kalurilaulu. See kõlas üle kogu saare.

Üleilmne meteoroloogiline tähtpäev

23. märtsil tähistas EMHI pidulikult ülemaailmset meteoroloogiapäeva traditsioonilise konverentsiga. Seekord oli teemaks «Ilm, kliima ja vesi informatsiooniajastul».

Informatsioon on just see sõna, mis iseloomustab ilmateenistuste tegevust kaasajal - üle kogu maakera saadavad umbes 10 000 tavalist ilmajaama, üle 1000 aeroloogiajaama ja kümnekond satelliiti teavet ilma olukorra kohta meteokeskustesse. Nende seas on ka Eesti 22 jaama.

EMHI peadirektor Jaan Saar (pildil) märkis, et parem varustatus tagab ka parema prognoosi: viie päeva

ennustus on nüüd sama hea kui kahepäevane 20 aasta eest.

Välisilmast

☒- Suvisel poolaastal hakatakse mitmel pool tundma muret elukeskkonna pärast. Sudu, tolm, kasvuhoonegaasid, osoon ja teised õhukomponendid muudavad suurlinnade elanike elu õige raskeks. Selles mõttes sarnaneb atmosfäär erakonnaga. See on kui kokteil, mille mõju sõltub nii koostisosadest kui doosist. Ja muidugi mikserist, mis kogu krempli segamini keerab. Looduses on taolisteks segistiteks tsüklonid.

☒- 3. märtsil lõppes Oklahomas «tornaadopõud», tervelt 292 päeva polnud pöörised seda kanti külastanud. Tugeva äikesetormiga kaasnes tol päeval ka nõrk tornaado.